

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Împare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Serbarea dela Tebea, Câmpeni și Vidra.

La Baia de Criș.

Duminică sa făcut desvelirea bustului lui Avram Iancu, ridicat din inițiativa unui comitet local.

Bustul este o lucrare datorită tânărului sculptor, Ladea.

D. ministrul Al. Lapedatu și cei prezenți au trecut apoi la casa unde a murit Avram Iancu.

Aici a avut loc desvelirea unei plăci comemorative făcută de ministerul cultelor.

Placa are următoarea inscripție:

„În proprietatea acestei case s'a stins din viață la 10 Septembrie 1872, gloriosul conducător militar al românilor ardeleni în revoluția anilor 1848—49.

AVRAM IANCU Cluj / Central

S'a așezat această placă comemorativă, în anul 1924, cu prilejul serbării centenarului nașterii sale, de către populația românească pioasă și recunoscătoare din Baia-de-Criș

După desvelirea plăcii comemorative publicul a trecut în halta Tebea spre a lua parte la primirea membrilor guvernului.

Această haltă va primi pe viitor numele de halta „Avram Iancu”.

În împrejurimile gării și pe tot parcursul spre cimitirul din Tebea, care se găsește la vre-o 400 metri de gară stau mii de oameni, veniți chiar din depărtate părți ale Ardealului să primească pe regele lor care vine să cinstească memoria „Iancului”.

Sătenii sunt toți în haine de sărbătoare: costume naționale de o varietate care farmecă ochiul.

La 9 și un sfert trenul ministerial sosește în gară.

Din el coboară d-nii Ioan I. C. Brătianu, președintele consiliului, dr. Angelescu G. Mârzescu general Văitoianu, general Mărdărescu, N. N. Săveanu, N. D. Chirculescu, general Moșoiu, Richard Franasovici, G. Tătărăscu și G. Cipătanu.

Tot cu trenul ministerial au sosit și I. P. S. Arhiepiscopul Gurie și Episcopul Triteanu d-nii M. Ferechide, președintele Senatului și M. Orleanu, președintele Camerii.

Înainte trenului ministerial au sosit în gara Tebea trenul special care a plecat din București Sâmbătă la 8 dimineața.

Cu trenul special a sosit un mare număr de senatori și deputați, ofițeri generali, și toate persoanele oficial invitate

Atașatul militar al Franței, d'Huturères a ținut

să ia parte la aceste sărbătoriri. Tot cu trenul special a sosit și d. general Presan.

La orele 10 precis, trenul regal se oprește în gară. Din trenul regal coboară: MM. LL. Regele și Regina. A. S. R. Principele Moștenitor Carol, Ileana și lord amiralul Beatty, însoțit de d-na și fiul său.

Muzica intonează „Imnul Regal”. Miile de oameni prezenți izbucnesc în puternice urale.

Primarul din Baia-de-Criș urează bun sosit Suveranilor, prezentând pe o tavă tradițională pâine cu sare.

Prefectul județului Hunedoara d. Dubleş prezintă MM. LL. autoritățile și comitetul asociației Astra.

Suveranii se întrețin câteva cuvinte cu membrii guvernului și cu persoanele de față.

Apoi M. S. Regele și A. S. R. Principele moștenitor Carol trec în revistă trupele.

Se formează în urmă un impunător cortegiu, care se îndreaptă spre cimitir.

Cimitirul, în care doarme somnul de veci eroul Munților, este împrejmuit cu ziduri puternice.

Mormântul eroului este cum nu se poate mai simplu. O cruce înaltă la cap.

Este mormântul eroului dela 1848, locul unde zac osemintele celui care în marele registru dela soc. „Mormintele Eroilor”, trecut primul este însemnat:

Avram Iancu comandant suprem al legiunilor române din Transilvania la 1848.

La stânga bisericii este gorunul lui Horia, martirul primei revolte românești din Ardeal. În gorunul secular s'a făcut, cu decenii în urmă o scorbură care a fost umplută cu beton, anul trecut. Pe o tăbliță albă în formă de elipsă scris: „Gorunul lui Horia”.

În dreapta și în stânga mormântului eroului sunt mormintele a doi tribuni ai lui: Buteanu și Groza și mormintele unui ofițer și unui soldat morți în războiul întregirei neamului.

Tot în cimitir s'au adunat și așezat într'o minunată terasă, în amfiteatru, rămășițele soldaților noștri căzuți în război în această regiune. Cimitirul întreg e o mare de flori.

La 11 se oficiază parastasul.

O solemnitate într'adevăr de rară emoțiune.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan, înconjurat de 36 preoți slujesc.

Ni se arată că și la moartea Iancului au slujit tot 36 de preoți.

Răspunsurile le dau un cor impunător: corul societății studențești Crișana din Cluj.

Tot acest cor execută apoi câteva melodii populare, între care Marșul lui Iancu.

După slujbă, ia cel dintâi cuvântul I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan.

I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului dr. Nicolae Bălan, a adus prinosul de admirație al întregului popor eroului național Avram Iancu. Ne plecăm frunțile — a spus. I. P. S. S. — înaintea mării suflătești a bărbatului care sintetizează în ființa sa libertatea poporului său. Răsărit din pătura vâjnoasă a țărănimii noastre din munți, Avram Iancu a rămas în contact neîntrerupt cu bătăile inimei acesteia. Sufletul lui vibra de durere la vederea suferinței fraților săi care i-a trezit cu o putere irezistibilă strigătul după libertate al strămoșilor.

Acest stigăt isvorât din sentimentul superiorității noastre de rasă, care își reclamă un loc sub soare n'a putut fii copleșit nici chiar în mijlocul celor mai apăsătoare asuprii. De câteori Iancu ieșind din casa părintească din Vidra își rotea privirile pe culmile munților împrejmuitori, sufletul lui de vultur lua sborul către înălțimile idealului poporului său care n'au putut fi strivite în obezile nedreptăților pământeste. Sufletul ideilor libertății din 1849 pornite din Franța s'a abătut și asupra poporului de iobagi al românilor Ardealului. Un aer proaspăt de primăvară încolți din nou nădejdea vie în îndreptarea soartei lor, pe câmpia libertății din Blaj, programul vestit atunci a fost plămădit din suferințele și frământările, din aspirațiile și revendicările tuturor românilor ardeleni. Iancu era în fruntea moșilor împrăștiind prin cuvântul său hotărât, prin puterea cuceritoare a personalității sale, entuziasm și încredere. El vedea limpede că numai prin lupta jertfei putea fi dusă isbânda cauzei neamului.

Întors în munți el cheamă în jurul său poporul organizând sunetul de alarmă adună din toate ascunzișurile satelor, șuvoaele de țărani și împrejurul viteazului căpitan se formă lagărul trezindu-se astfel vitejia străbună. Uneltele de lucru se prefăcu dintr'o dată în arme de luptă. De aci înainte viața lui Iancu a fost continuu un șir de lupte glorioase, atunci dovădindu-se că dragostea neamului este cea mai înaltă școală a strategiei iar spiritul, jertfa și devotamentul către dreptatea cauzei apărute sunt arme mai puternice decât plumbul puștilor și oțelul tunurilor. În vremurile cele mai grele din trecut ca și de data aceia munții au fost adăpostul sigur și cuibul din care șoimii moșilor lui Iancu n'au putut fi scoși.

Apoi vorbește d. Lăpădat care zice :

Abea a trecut o jumătate de veac de când s'a stins, în pământul pe care stăm azi, cu respect și admirație, sufletul zdrobit prin decepții și suferințe al celui mai de seamă reprezentant al generațiunii de revoluționari români ardeleni de la 1848, al lui Avram Iancu — și iată idealul pentru care el a luptat, cu eroism fără de seamă, libertatea națională și independența politică a Românilor din Transilvania, a fost

ajuns. Și a fost ajuns așa cum îl afirmam chiar și conducătorii poporului nostru de la jumătatea secolului trecut, adevărat pentru tot neamul, de la Nistru până la Tisa.

Ce mari și epocale evenimente și prefaceri într'un timp relativ atât de scurt, săvârșite numai prin opera pricepută și continuă a trei generațiuni succesive de luminați și inimoși patrioți cari deși despărțiți prin granițe politice, au lucrat totuși într'un cuget și-o simțire, cu devotament și încredere, pentru dobândirea acelorasi bunuri comune și acelorasi năzuințe ideale, operă la care s'a adăugat apoi jertfa de sânge pe care neamul întreg a adus-o pe altarul patriei mume, atunci când ceasul acțiunii războinice pentru realizarea unității noastre naționale a sunat.

Azi, idealul pe care legionarii dârji și viteji ai lui Avram Iancu îl coborâseră neimplinit în mormântul amarniciei lor decepțiuni și pe care l-au râvnit cu pasiune toți cei ce s'au pus în slujba lui de atunci încoace, este o realitate — o măreață și definitivă realitate, iar vremea prorocită a apoteozei de recunoștință pentru nemuritorul Erou al luptelor de libertatea națională ale poporului român ardelean, a sosit..

Ultimul vorbește în numele tinerimei universitare d. Nicolaie Bută, licențiat al universității din Cluj și autor al unei monografii asupra lui Avram Iancu, premiată și publicată de institutul de istorie națională de sub conducerea profesorilor universitari Al. Lapedatu și I. Lupaș.

Aduce prinosul de admirație a tinerimei universitare, care înțelege să ia drept pildă viața de adâncă dragoste de țară a marelui erou național.

După rostirea cuvântărilor ascultate în pioasă liniște de asistență, miile de oameni cari se găsesc în cimitir au defilat într'o ordine desăvârșită și într'o tăcere mișcătoare înaintea mormântului lui Avram Iancu.

În timpul solemnității nenumărate aeroplane au virat deasupra mormântului aruncând flori.

M. S. Regele a decorat cu insignele „Coroanei României“ pe fostul legionar Giorgia Simion în vârstă de 97 de ani, care a luptat alături de Avram Iancu.

La oarele 12 se servește masa.

Masa oficială este așezată într'un pavilion anume construit, în stil românesc și care va rămâne, pe viitor ca un adăpost pentru pelerini.

La sfârșitul mesei d. Ioan I. C. Brătianu, președintele consiliului rostește următoarea cuvântare :

Neamurile ca și indivizii făuresc rostul vieții lor și lasă urmă în lume prin energia cu care sunț în stare să-și manifeste însușirile.

Bărbați care în cursul vremurilor a reprezentat au deșteptat, au îndrumat energia națională de tot felul au dreptul la recunoștința noastră.

Slăvind amintirea lor ne îndeplinind o datorie de pietate dar totdeodată punem în lumină și sporim astfel comoara tradițiilor din care se alcătuieste pentru un popor cel mai bogat izvor de puteri ale viitorului. Conștiința națională răsare mai vie la lumina solidarității neclintite care leagă Românii din toate vremurile și din toate locurile.

De aceia pomenim cu mândrie și evlavie numele marilor voevozi cari ca Basarabii și Huniade au fost scut creștinătăței, dar dinaintea lungului șir al celor cari au cinstit vitejia română din orice vreme și din orice țară, ne închinăm cu o deosebită emoțiune în fața lui Ștefan și a lui Mihai care au reprezentat independența neamului și integritatea lui și mai ales în fața eroilor martiri într'acăr jertfă se slăvește împreună dragostea de țară și de libertate și zorile apropietei înfăptuiri.

Horea, Tudor și Iancu vremuri de amorțeală au redeșteptat străbunele virtuți și au vestit, pentru cei care i-au înțeles și le-au rodit jertfa, vremurilor noi ale celor dela Grivița și Mărășești.

În preajma munților care ne stau în față s'au desfășurat cele mai strălucite lupte ale lui Iancu și era firesc ca conștiința națională să vibreze cu o deosebită intensitate în ținutul Moșilor, cetate neștirbită a românismului în care poporul și-a păstrat vlagă strămoșească.

Dintr'acești eroici munteni s'au sculat Horia, Cloșca și Crișan.

Dintr'ânșii s'au adunat, bărbați și femei, cei mai valoroși tovarăși ai lui Iancu.

Și de aceea Măjestațile Voastre trec totdeauna expresiunea supremă și credincioasă a simțirilor și a puterilor poporului român, ați adus prinosul lui acelu care a întrupat mai deplin patriotismul Moșilor.

Înălțătoarea serbare de azi la mormântul lui Iancu, sub falnicul stejar al lui Horia, ne-a înfățișat într simbolice imagină pe Suverani, înconjurați de poporul lor închinându-se la altarul patriotismului, la adăpostul vânos și mândru al străvechiului eroism național.

Au stat astfel înaintea ochilor noștri Suveranii în jurul cărora s'a desfășurat în războiu vrednicia neamului pentru realizarea supremelor aspirațiuni și ni s'a înfățișat stăpânitoare datoria de a strânge în orice împrejurare în jurul Regelui puterile obștești prin care România își va îndeplini misiunea în lume.

Astăzi, când trebuie să se încordeze aceste puteri obștești pentru ca să se consolideze și să se organizeze unitatea națională, atât de scump plătită resimțim mai viu ca oricând tot ce datorăm Regelui care ne-a condus la isbândă și ne asigura roadele ei.

De aceea din adâncul inimei urăm să trăiască Regele! Să trăiască augusta și vrednica Sa Soție M. Sa Regina!

Trăiască Dinastia Română.

M. S. Regele a rostit următorul discurs.

Cu înaltă însuflețire am venit împreună cu familia mea spre a ne închina împrejurul legendarului gorun a lui Horia la mormântul lui Avram Iancu, marele luptător pentru drepturile naționale. Mi-a fost dat Mie întâiul Rege al României întregite să viu aici să consfințesc încheerea unui lung și dureros proces istoric în care era vorba de reveșdicarea celor mai elementare drepturi de viață națională și de unitatea omenească a celui mai vechi și numeros popor din țara aceasta care pe lângă o muncă cinstită dăduse din sânul său stăpânitorilor de pe vremuri atâția viteji, atâția generali vestiți și încă un mare rege. Ai murit chinuit pe roată tu hefericitule Horia cu ai tăi! Iar tu viteazule între viteji Avram Iancu îchis'ai ochii rătăcitori pe drumuri, singur numai cu fluerul tău, cu sufletul întunecat și nemângăiat pentru că îți vedeai zădărnicită ținta luptelor tale și totuși jerfa voastră era sfântă căci dreptatea s'a făcut îndeplinindu-se înțeleapta vorbă a poporului: „Apa trece pietrele rămân”. Credința în suflete, răbdarea în muncă și cinstea în viață au adus această biruință a voastră, iubit popor al munților apuseni. Păstrați cu sfințenie aceste frumoase virtuți.

Atâtea veacuri de închinare nu au putut șterge de pe fața voastră dărză și îndărătnicia mândriei unui plin de putere, care își așteaptă acum o bună stare meritată. Știu câte greutăți ați îndurat și de aceea dragostea și grija mea părintească pentru îmbunătățirea vieții voastre materiale și culturale este pe deplin asigurată. Și acum întocmai precum la Putna lui Ștefan cel Mare, făcui un călduros apel către toți fiii țării pentru ca mână în mână să desăvârșim organizarea și întărirea statului în România întregită, tot așa în fața umbrelor acestor eroi naționali ai munților apuseni și ai întregului românism, mă îndrept cu dragoste și stăruitor către toți îndemnându-i să se gândească mereu la greaua răspundere ce apasă asupra generației noastre și la datoria imperioasă ce avem de a fi cinstitori și credincioși marilor jertfe ce s'au făcut în luptele din trecut și zilele noastre pentru dobândirea drepturilor naționale. În acest fel vom păși cu toții într'o sfântă unire la marea muncă pentru îndeplinirea destinului țării după dorințele întregii suflări românești. Așa să ne ajute Dumnezeu.

*

Pe tot platoul care împrejmuește pavilionul în care se află masa oficială, s'au așezat oștețe populare pentru miile de săteni veniți.

În timpul acestor oștețe, se dă fiecăruia „pomână de sufletul Iancului” câte o cană de vin și un colac.

La fiecare masă populară s'au ținut cuvântări ocazionale.

În timpul parastasului și mesei la Baia-de-Criș, așezată 2 kilometri de Tebea, se aranjează cortegiul

de automobile pentru Câmpeni. Ordinea este desăvârșită.

Cortegiul odată format este pornit la Tebea, unde se face imbarcarea.

La fiecare două minute se dă drumul câte unui automobil. Distanța până la Câmpeni atinge aproape 100 de kilometri.

Drumul Tebea—Câmpeni este de o rară frumuseță naturală: dealuri cu serpentine și priveliști montane splendide.

Pe tot parcursul, ca și în timpul solemnității dela Tebea, cinematograful Fundațiunii Principele Carol a luat numeroase vederi.

În toate satele prin care trecem sunt ridicate minunate arcuri de triumf. Sătenii isbucnesc pretutindeni în urale și aruncă flori pe Suverani și pe membrii familiei Regale. În mai multe sate automobilul regal se oprește pentru câteva clipe.

La Brad și Abrud se fac deasemenia opriri scurte, pentru ca populația să prezinte Suveranilor omagii.

Pe tot drumul domnește un entuziasm care nu se poate descrie.

La Abrud A. S. R. principele moștenitor Carol s'a oprit peste o jumătate de ceas, punând piatra fundamentală a spitalului Moșilor, ce se clădește aci.

O impresie deosebită pe drumul Tebea—Câmpeni au făcut miile de flăcăi călări, cari salutau cu urale și chiote trecerea Suveranilor și a familiei Regale.

MM. LL. și membrii guvernului sosesc la Câmpeni la orele 5 d. m. La intrarea în orașel, se află mai multe sute de flăcăi, călăreți Moși, în haine naționale, cari conduc pe Suveran pe locul unde se va face recepția.

Și aici ca și la Tebea, primarul prezintă pâne și sare.

Între orele 5 și 6 s'a făcut încuviințarea invitațiilor de către comitetul local.

Pentru MM. LL. și Familia Regală s'a aranjat locuința în localul preturei, anume amenajată.

Lord amiralul Beatty și distinșii oaspeți cari îl însoțesc sunt găzduiți în clădirile ministerului de domenii în ostrovul Câmpenilor din Arieș. Locul acesta este de o frumuseță rară.

Ceilalți invitați, au fost așezați în diferite case particulare, parte în Câmpeni, parte în Abrud și în satele învecinate.

Sătenii, sosiți în număr foarte mare, vor înnopta în corturi militare. S'au întins peste o mie de asemenea corturi.

*

La orele 6 a avut loc ședința festivă a Asociației „Astra”, pentru comemorarea lui Avram Iancu.

D. V. Goldiș, președintele Asociației, salută pe M. S. Regele, care prezidează ședința.

După cină, a avut loc, la orele 9 seara, o reprezentare festivă.

Reprezentarea s'a jucat într'un pavilion mare, putând să cuprindă cateva mii de persoane și care a fost construit ad-hoc.

Pavilionul este feeric luminat și splendid împodobit cu scoarțe de o rară frumusețe.

S'a jucat, cu artiștii Teatrului Național, „Doamna Munților” de I. U. Soricu, — cu subiect din timpul revoluției dela 1848.

Autorul a fost viu aplaudat; de asemenea și artiștii a căror interpretare a fost din cele mai reușite.

După cuvântările rostite de d-nii V. Goldiș, Silviu Dragomir, Octavian Goga și I. P. S. S. dr. Miron Crisea, Mitropolitul Primat, M. S. Regele rostește următoarea cuvântare de mulțumire și de preamărire a eroului a cărui amintire să sărbătorește astăzi:

Din toată inima vă mulțumesc pentru călduroasele cuvinte cu care ne întâmpinați în mijlocul asociațiunii transilvănene pentru literatură și cultură, poporului român și la rândul meu salut cu deosebită dragoste pe toți membrii asociațiunii mulțumindu-le încă odată pentru alegerea mea ca Președinte Onoare.

Într'un chip fericit ați orânduit aici în Câmpeni adunarea din anul acesta odată cu centenarul nașterii lui Avram Iancu marele luptător din anii 1848 și 1849 pentru drepturile noastre naționale.

Cinstirea bărbaților însemnați care și-au dat întreaga viață pentru binele obștesc este o sfântă datorie căci astfel am arătat că n'am meritat să se jertfească pentru noi. Cunosco frumoașa menire a asociațiunii și feluritele greutăți ce a întâmpinat în desrobirea ei. Prin vitregia de veacuri a fostelor stăpâniri poporul Român a rămas prin cultură în urma tuturor națiunilor conlocuitoare și numai cu mari jertfe din sarciqa lui și cu devotamentul și răbdarea de apostoli a preoțimei și cărturarilor s'a putut înjgheba în jurul Bisericei câte un mic focar de lumină și mângâiere sufletească.

În cursul celor peste 60 ani de existență Asociațiunea cu toate piedicele ce a găsit în cale a îndeplinit un important rol cultural. Frumosul Muzeu din Sibiu, importanța publicațiunii și conoferinței dar mai ales bogata sa bibliotecă populară au contribuit mult la răspândirea culturii până în păturile cele mai adânci ale poporului. Astăzi însă când vă stă înainte un câmp liber pentru desfășurarea întregii d-voastră activități, înzecite și însutite silințe suntem datori să desfășurăm ca să aducem și cultura poporului român la înălțimea la care darurile sale sufletești îi dă tot dreptul. Alături de Liga culturală căreia după realizarea idealului național pentru care a dus lupte așa de memorabile, marele nostru învățat și istoric care a condus-o cu atâta râvnă, i-a dat îndrumări nouă menite înfrățirii sufletelor prin cultură alături de fundațiunea culturală în ființată de iubitul Nostru fiu

puteți pași mână în mână la destelenirea ogorului nostru cultural și la ridicarea națiunii prin cultură.

Odată cu răspândirea culturai în popor asociațiunea își va urma opera de înfrățire în toate ținuturile României întregite prin acele încântătoare manifestări ale neîntrecutei noastre arte populare. Conduce etnografice cu feluritele industrii casnice și porturi naționale cu minunatele coruri și dansuri populare precum au fost acelea din primăvara trecută din București răscolesc în inimile noastre cele mai adânci sentimente de frăție și de iubire de țară. Ca un semn al dragostei mele pentru asociațiunea transilvăneană și în amintirea acestor serbări înălțătoare în cursul cărora am fost încurajați cu atâta sinceră iubire și cald entuziasm, dăruiesc suma de una sută mii lei cu care Asociațiunea să înființeze un fond pe numele Nostri iar venitul să se întrebuițeze pentru ajutarea tinerimei la învățarea meseriilor și a industriei casnice. Din suflet vă urez spor bun la muncă.

Cuvântarea M. Sale Regelui a fost acoperită de lungi ovațiuni de întreaga asistență.

Ziua II.

De dimineață, la orele 8, s'a început plecarea la Vidra, locul nașterii eroului munților.

Comuna este așezată într'o poziție naturală din cele mai frumoase, la aproape 20 kilometri de Câmpeni.

Mii de oameni au plecat de cu noapte, îndreptându-se spre muntele Găina a cărei ascensiune reclamă mai multe ceasuri, când e făcută pe jos.

Suveranul, distinșii săi oaspeți, membrii guvernului și invitații oficiali sosesc la Vidra la orele 9.

De aci se începe ascensiunea care ține mai bine de doua ore, muntele găina având o înălțime 1480 metri.

S'au pus la îndemână cai de munte, mai bine de 200 și câteva care cu boi pentru doamne.

Muntele Găina este cel mai înalt pisc din partea locului. Din vârful lui, priveliștea pe care o ai, te despăgubește cu prisos de greutatea urcușului. Vezi în jur de tine până la mari depărtări și pozițiile sunt din cele mai feerice cu puțință.

Sus, în vârful muntelui, e un platou întins, pe care se găscșapte-opt mii de persoane.

Aci se află ridicată o impunătoare cruce comemorativă, înaltă de 2 metri jumătate, așezată pe un soclu de un metru înălțime.

Crucea, care a fost lucrată după modele de cruci vechi românești de cunoscutul sculptor Mățăoanu, e o lucrare de adevărată artă.

Ea poartă următoarea inscripție:

Înălțatu-sa această sfântă cruce întru amintirea nemuritorului Erou al Munților.

AVRAM IANCU

cu prilejul serbării centenarului nașterii sale. Și s'a sfințit în ziua de 1 Septembrie, anul mântuirii 1924,

în prezenta M. S. Regelui Ferdinand I și a reprezentanților Națiunii române întregite și recunoscătoare.

Slujba de sfințire a crucei este oficiată de P. S. S. Episcopul Clujului, Ivan, înconjurat de preoții locali.

După sfințire, a avut loc pe platou ceremonia pentru numirea batalionului de vânători de munte din Abrud, „batalionul Avram Iancu.”

Ceremonia este impunătoare și face, atât asupra mulțimei cât mai ales asupra soldaților, o adâncă impresie.

D. general Mărdărescu, ministru de război, dă citire decretului regal prin care se consfințește această unire.

Soldații și asistența izbucnesc în aplauze.

Apoi d. general Mărdărescu rostește o frumoasă cuvântare.

După ceremonie, se servește masa. Soldații și sătenii iau loc în jurul unor întinse mese populare.

După masă, Suveranul, Familia Regală, Lord amiralul Beatty și însoțitorii săi, împreună cu membrii guvernului și invitații oficiali, asistă la serbarea denuțimă „Târgul fetelor.”

Aci se fac angajamente de căsătorie, se dansează, se glumește.

Spectacolul este foarte original.

Asupra distinșilor oaspeți englezi aceste obiceiuri produc o plăcută impresie.

La orele 2 d. a. începe coborârea la Vidra, care este tot atât de dificilă ca și urcușul.

La orele 4 are loc inaugurarea solemnă a muzeului lui Avram Iancu construit de ministerul de arte și culte, în legătură cu casa în care eroul național a fost născut.

În cealaltă parte a casei, s'a ridicat o nouă clădire care va servi drept casă de citire.

Muzeul va cuprinde tot ce se ține de anii 1848—1849 și va fi lăsat, împreună cu casa de citire și casa în care Iancu a fost născut, în păstrarea asociației pentru literatura și cultura poporului român.

Aci se va așeza o placă comemorativă cu următoarea inscripție:

Ministerul cultelor și altelor prin comisiunea monumentelor istorice secția pentru Transilvania, a clădit acest muzeu național din inițiativa și cu purtarea de grijă a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”, lângă casa de naștere a viteazului și nebiruitului prefect al legiunilor române ardeleno din revoluțiunea de la 1848—1849.

AVRAM IANCU

la împlinirea a o sută de ani dela nașterea sa, în anul Domnului 1924 al României întregite al șaselea, iar al glorioasei domnii a Majestății Sale regelui Ferdinand al zecelea, ca o vie și grăitoare dovadă a sentimentelor de admirație și de recunoștință pe care națiunea română le păstrază marelui său Erou.

Inaugurarea solemnă s'a făcut în ziua de 1 Septembrie, în prezența M. S. Regelui și a reprezentanților poporului românesc de pretutindeni.

La 5 d. a. s'a făcut întoarcerea la Câmpeni, în aceeași ordine desăvârșită ca și la plecare.

Dela Câmpeni Suveranul, membrii familiei regale și oaspeții oficiali au plecat la Turda, unde după dineu, sau imbarcat în trenuri.

Nr. 3020/1924.

Aviz oficial.

Examenul de cvalificație preoțească cu candidații de preoție prescris prin Statutul organic și Regulamentul special, se va ține în ziua de Marți în 10/23 Septemvrie 1924 și ziua următoare la ora 8 a. m. în sala de ședințe a Consistorului ort. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari în terminul staverit prin §-ul 8 Reg. Special, și-au înaintat cererile.

Arad, la 17/30 August 1924.

Joan J. Papp m. p.
Episcop.

Propaganda catolică din țara Oașului

N-a trecut în „Țara Oașului“ încă o Duminică ori sărbătoare în care să nu fi apărut câte 2—3 soli trimiși din fericitul picior de rai Gherla.

S'a înșelat însă P. S. Sa din Gherla, de astădată ca totdeauna, căci după eminenta predică ținută la Bixad lau părăsit 118 familii din Tur, și sunt în trecere și restul, din Rața 9 familii și urmează și alte comune din jur.

În ziua sf. proroc Ilie am avut onoare la la Rața de 3 Reverendisșimi, unul potrivit cu numele ce'l poartă conform rostirilor ce a propovăduit în contra noastră în cimitirul din marginea comunei (Gheorghe Strimbu) cei'alți nu-i cunosc.

După săvârșirea liturghiei din biserica gr. catolică au ținut misiuni și până sub seară nea

hulit religia ortodoxă făcându-ne draci fără suflet. Ieșind din biserică cu procesiune, la cimitirul din marginea comunei, au săvârșit parastas pentru cei morți și aici s'a rostit o splendidă cuvântare, în care se zicea: „mortii ale căror oseminte zac aici nu pot să se odihnească pentru fărădelegile rățăciților urmași ai lor, căci s'au făcut draci pre pământ, și pre cei morți îi chinue grozav, căci s'au părăsit legea cea sfântă și adevărată catolică.

Morților! sculați-vă să ne băgăm noi de vii în locul vostru, căci necredincioși urmași rățăciți de ai voștri nu voiesc a asculta cuvântul adevărului propovăduit de noi preoți lui Hristos cel răstignit.

Acești necredincioși s'au făcut vinovați de a doua răstignire alui Hristos — și voi vă lăpădați de El pentru un jugăr de pământ.

Fie vă milă de morții voștri, de părinți, de frați și copii, pre care îi aveți aici mai scumpi etc“.

Emoționați de efectul cuvântării preoții asistenți împreună cu predicatorul au început a plânge cu adevărat.

Iar curatorul bisericei Simeon Mălanca apropiindu-se cu sfială de preotul Andron îi șoptește apăsător :

„Părinte, nu te sfărma, mai bine scoate pădurea bisericei din mâinile lui Kovács Gyula căci altcum te lăsăm cu toții și ne dăm de-aceea parte“. Făcea aluzie la faptul că preotul Andron a vândut din pădurea bisericei în două ierni lemne de vre-o 400 mii lei, cu cari a cumpărat pe oameni ca să nu treacă la ortodocși. Acum ar vrea să-i încaseze și nu mai poate. De altă parte stă și acum în legături de geșeft cu un anumit Kővári Gyula în spațele acestei păduri.

Recomandăm această afacere în atențiunea Domnului Ministru de agricultură iar P. S. Sale dela Gherla îi recomand să nu mai trimită emisari în țara noastră ci să mediteze asupra sentinței: „Contra vim mortis non est medicamentum in hortis“.

VASILE COSMA, preot.

INFORMAȚIUNI.

Aviz. Preoții cari trimit cvitanțele la Consistor, ca să le expediem retribuția cu poșta, sunt poftiți să ne trimită și mandat postal, cu adresa scrisă legibil, dar fără a induce suma.

Biserica noastră, care, în trecut, a fost deținătoarea culturii, atât cât am putut s'o avem și pe care, cu toată bunăvoința, prin „*smeriții*” ei slujitori, a împrăștiat-o și poporului, din cauza vitregiei cu care a fost tratată în timpul transformării noastre moderne, a încetat de a mai juca acest rol, mai ales ca mizeria vieții a „*umilit*” deabinele marea masă a slujitorilor ei. Puțina atențiune dată însă, în timpurile mai din urmă, școalelor bisericești și situațiunii preoțimii a adus o înviorare vădită. Probe pentru această între altele e de reținut că între premiile ce Academia Română — areopagul culturii noastre — a decernat în acest an, preoțimea din vechiul regat prin părinții *N. Hodoroabă* Iași și *I. Răușescu* din Dragoslavele-Muscel, alături de părintele *Botiș* din Arad și consilierul consistorial *Dimitrie Dan* din Cernăuți, își are laureații ei și ceva mai înainte p. Dr. *Nic. Popescu* a fost ales membru al secției istorice. Și câte talente nu sunt în preoțime nescosate la iveală sau silite să-și irosiască puterile sufletești în laturi de lucru improprie lor!

Statificarea veniturilor bisericești, întreprinsă de D-l Lepădatu, actualul ministru de Culte, spre a putea să porceadă mai apoi la o mai dreaptă salarizare a preoțimii, pare a fi întâmpinată nefavorabil. Preoțimea Bucureșteană a și ridicat proteste și ales delegațiuni. Și... totuși schimbarea se impune. A se mai menține actuala stare de fapt, favorabilă unora și altora, și nu întotdeauna barem celor meritoși, e imposibil. Vremile ce trăim, și viitorul îndeosebi, cer mai multă echitate în toate direcțiunile vieții și nici biserica nu poate — și nici nu e bine chiar — să facă excepție.

La București s'a ținut al doilea congres a profesorilor de religie, sub oblăduirea asociației generale preoțești. Participanți au fost puțini. Discuțiunile, urmate însă cu mai multă metodă decât în congresul preoțesc, au adus rezoluțiuni, cari, dacă în parte s'ar putea traduce în viitor în fapt, tot ar fi ceva.

La Dunărea de jos, în locul P. S. *Jacob*, trecut de bună voie, după împlinirea formelor canonice și legale la *Huși*, s'a ales, și instalat P. S. *Cosma Petrovici*, vicarul Mitropoliei Moldovei P. S. Sa, ajungând în episcopat, după o viață de bogată experiență preoțească, unită cu lupta împotriva multor greutăți, nu ne îndoim că va aduce în conducerea eparhiei ce i s'a încredințat dragoste față de nevoile preoțimii și simț real în susținerea intereselor bisericii.

Preoții misionari — cari au luat ființă și la noi decurând — din necesitate și din o înțelegere mai reală a nevoilor bisericii noastre, și-au ținut, spre orientare, un congres. Bun lucru, mai ales dacă în activitatea viitoare se va vădi că focul sacru, îndemânarea și experiența unora a putut fi de folos la toți

În mănăstirea Căprina din Basarabia, cu binecuvântarea și sub președenția I. P. S. *Gurie*, s'a ținut, la începutul lunii Mai, soborul stareților basarabeni — transformat de fapt, prin participarea câtorva din vechiul regat, în mult doritul congres al monahilor.

Discuțiunile au urmat îndeosebi asupra părții din proiectul de statut organic privitoare la mănăstiri s'a desprins dorința vie ca în monastiri viața să se desvoalte mai puțin stăpânită de autoritatea episcopală — bineînțeles în felul cum se exercită azi pe-alocurea. „*Supunere necondiționată*”!

Mult discutatul concordat, ce se tratează actualmente cu caracter oficial la Roma, a adus pare-se deocamdată mutarea nu tocmai voită, a I. P. S. *Netzhamer* dela arhiepiscopia catolică din București. Era o necesitate impusă de multă vreme, date fiind anumite sentimente vădite ale Mgr. și pe care Curia papală n'a găsit nemerit s'o îplinească, datorită credem și faptului că nici noi n'am aplicat sancțiuni tuturor acelor ce în timpul marelui război nu și-au înțeles datoria lor de buni români.

† **Vasile Neiculescu**. În 12 (25) Aug. la 4 ore s'a stins din viață vrednicul paroh din parohia Toc, Vasilie Neiculescu. Ca fiu al acestei comune a ajuns în parohie la anul 1894, după ce servise ca capelan protopopesc în Vărădlă 12 ani. A servit la altarul Domnului cu devotament 42 de ani. La venirea sa află o biserică de lemn slabă de tot. Credincioșii urmându-i sfaturile lui blânde și înțelepte, cu ajutorul lui Dzeu, ridicară în anul 1906 frumoasa biserică care ar putea servi spre mândria oricarei parohii mai înstărite. Sub conducerea lui poporul a rămas într'o masă compactă așa că n'au putut prinde rădăcini sectele cari au început a conturba liniștea credincioșilor din jur. Credincioșii vedeau în el un adevărat părinte. În ziua de 13 August stil vechi (26 August nou), protopresb. tractului ajutat de 8 preoți îl așează în curtea sf. biserici spre odihnă veșnică. Preaon. D. p. protopresb. în panegiricul ținut, scoate în relief meritele defunctului, arătându-l ca un exemplu demn de urmat. Dzeu să-i facă parte de fericire vecinică, iar îndureratei familii să-i dăruiască mângâiere.

Stărpirea corupției. Guvernul Jugoslav a depus pe masa parlamentului un proiect de lege care urmărește stărpirea corupției. Fiecare funcționar începând de sus, va fi tras la răspundere că de unde și-a acumulat averea. Cei păcătoși vor ajunge în pușcărie. Dar la noi când vine o astfel de lege?

Poșta redacției. Părintelui I. Ca să putem publica predica ești poftit a ne-o trimite din nou scrisă legibil și numai pe o față.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă veteranul paroh din Izvin, Nicolae Dărăbanț în temeiul rezoluției Ven. Consistor din Arad Nr. 2072/1924 se publică și se repetă concurs cu termen de **30 zile** dela apariția lui organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post, sunt:

1. $\frac{1}{2}$ din sesiunea parohială.
2. $\frac{1}{2}$ din intra și extravilanul dela Nr. casei 271.
3. Intregirea dotației dela Stat, care i-se va asemna în calitate de capelan.
4. $\frac{1}{2}$ din venitele stolare.

Intregirea dotației, pe care o beneficiază preotul, rămâne în folosința acestuia în întregime.

Capelanul, care va fi ales, va avea să îndeplinească toate agendele legate de parohia preotului, va avea să supoarte $\frac{1}{2}$ din sarcinile publice, să cațihizeze la școlăle din loc și să se îngrijască însuși de locuință.

Parohia este de cl. I. Pot reflecta însă și recurenți cu cvificație preotească de cl. II., întrucât nu se va prezenta nici unul de cl. I.

Doritorii de a ocupa acest post, au să doveadă, întrucât sunt din altă dieceză, că posed consimțământul P. S. Sale Dlui Episcop diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Sunt în urmă poftiți, ca în termenul concursual să se prezinte în cutare Duminecă, ori serbătoare în sf. biserică ort. română din Izvin spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și în oratorie.

Petițiunile ajustate cu documentele prevăzute în Regulamentul pentru parohii, adresate Comitetului parohial din Izvin, să se incinșteze în termenul concursual oficiului protop. ort. român din Timișoara.

Din ședința comitetului parohial, ținută în Izvin, la 7/20 Iulie 1924.

În conțelegere cu: *Dr. P. Țucra*, protopop.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Toc**, protopresbiteratul Radnei, devenită vacantă prin moartea parohului Vasile Neiculescu să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. 21 jugh. 800□ pământ arător și fânaț,
 2. Stolele legale.
 3. Birul legal.
 4. Folosința intravilanului parohial.
- Casă parohială nu este.

Alesul e obligat a suporta toate dările publice după venitul parohial.

Parohia este de cl. a II-a dar, în lipsă de recurenți pentru această clasă, să admit și recurenți de cl. a III-a.

Recursele ajustate cu dorumentele recerute și adresate comitetului ort. rom. din Toc sunt a se înainta P. On. oficiu protopresbiteral ort. rom. din Radna.

Reflectanții sunt îndatorați a să prezenta în sf. biserică din Toc în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai cu observarea strictă a celor dispuse prin §. 33 din Regulamentul pentru parohii. Cei din altă dieceză vor Dovedi, că au înalta încuviințare a P. Sale Dlui Episcop diecezan de a putea reflecta la aceea parohie.

Din ședința dela 14/27 Aug. 1924.

În conțelegere cu: *Comitetul parohial.*
Procupiu Jivulescu
protopresbiter tractual.

—□—

Concurs repetit.

În conformitate cu ordinul Veneratului Consistor Nr. 2369/1924, pentru îndeplinirea parohiilor I-a și a II-a din **Toracul-mic** (Mali-Torak, jud. Torontal; Reg. Sârbo-Croato-Sloven) se publică concurs cu termen de alegere de **45 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele fiecărei parohii sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 30 jug. cadastrale, pământ arător.
2. 75 dinari, până la regularea definitivă a birului.
3. Stolele legale.
4. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat, pe care parohia nu o garantează.

Case parohiale nu sunt. Preoții aleși vor suporta toate dările publice după beneficiul lor din parohie și vor fi deobligați să catehizeze la școlile primare din comună, unde vor fi designați de cătră autoritățile competente.

Ambele parohii sunt de clasa I, — dar se admit și recurenți cu cvificațiune preotească de clasa II-a. Recursele ajustate regulamentar și eventual cu atestat de serviciu, se vor adresa cătră comitetul parohial din Toracul-mic și se vor înainta Oficiului parohial din Sarcă (Sarcă, Reg. S. H. S.); iar reflectanții pe lângă observarea strictă a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Toracul-mic spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie. Concurenții din alte dieceze vor avea să producă act de legitimitate dela Prea Sf. Sa dl Episcop al Aradului, că pot recurge.

Toracul-mic, din ședința comitetului parohial ort. român ținută în 7/20 August 1924.

Teodor Muntean m. p. *Vichentie Balos* m. p.
președinte notar

În conțelegere cu: *Gherasim Andru* m. p.
administrator.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistoria
Censurat: **Prefectura Județului.**